

MUHASEBE VE FİNANS İNCELEMELERİ DERGİSİ

Dergi Anasayfası: www.dergipark.gov.tr/mufider

KIRGIZİSTAN TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ VE ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ GÖREN ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL PROFİLLERİ VE MESLEKİ BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

AN INVESTIGATION OF SOCIAL PROFILES AND OCCUPATIONAL EXPECTATIONS OF KYRGYZ TURKISH MANAS UNIVERSITY AND ÇANAKKALE 18 MART UNIVERSITY'S VOCATIONAL SCHOOL ACCOUNTING DEPARTMENT STUDENTS

Nalan ECE^{a}, Nuryadın TOPÇU^b*

a Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, ORCID: 0000-0002-4000-3981

b Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, ORCID: 0000-0002-1262-7818

ÖZET

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Tarihi:

Gönderilme Tarihi 16. 05. 2018

Düzenleme 01.06.2018

Kabul Tarihi 12.08.2018

*Anahtar Kelimeler: Muhasebecilik
Mesleği, Meslek Yüksek Okulları,
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları
Bölümü, Öğrenci Profili, Mesleki
Beklentiler*

Jel Kodları: I21, I23

Bu araştırmanın temel amacı, Kırgızistan ve Türkiye de muhasebecilik mesleğine yönelen adayların sosyal profilleri ve geleceğe yönelik mesleki beklentilerini karşılıklı olarak tespit etmektir. Araştırmada 2015-2016 eğitim-öğretim bahar döneminde Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi (KTMÜ) ve Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Meslek Yüksek Okullarında kayıtlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde eğitim gören I. ve II. sınıf öğrencileri esas alınmıştır. Muhasebe meslek adaylarına profil ve mesleki beklentilerini ortaya koymayı hedefleyen yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış toplam 30 soruyu içeren anket uygulanmıştır. Anketlere verilen cevaplar SPSS paket programından yararlanılarak değerlendirilmiş ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Ki-Kare testi uygulanmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin sosyal profillerinde iki ülke arasında benzerlik olduğu ancak mesleki beklentilerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

ABSTRACT

ARTICLE INFO

Article history:

Received 16. 05. 2018

Revised 01.06.2018

Accepted 12.08.2018

*Keywords: Accounting
Profession, Vocational Schools,
Accounting and Tax Applications
Department, Student Profession,
Occupational Expectations
Jel Codes: I21, I23*

The aim of this paper is to comparative determine of social profiles and future expectations of accountant candidates in Turkey and Kyrgyzstan. Both Çanakkale 18 March University and Kyrgyz-Turkish Manas University (KTMU), Vocational Colleges, Accounting and Tax Implication departments' freshman and sophomore students have participated in this study in 2015-2016 academic year spring semester. Structured and semi-structured questionnaire with 30 questions has been applied to accountant candidates to reveal profiles and professional expectations. Answers to the questions have been assessed by using SPSS program and Ki-Square test statistic was implemented in order to evaluate relationship between independent variables. The results show that both two countries have similar students' social profiles but each country students' professional expectations differs significantly.

*Sorumlu Yazar: nalanece@gmail.com

1. GİRİŞ

Bilgiyi oluşturan ve sunan kurumlardan biri olan üniversiteler büyük bir öneme sahiptirler. Üretilen bu bilgilerin paylaşılmasında üniversitelerin hizmet verdikleri en önemli topluluk olan ve ortaöğretimi tamamlayarak zorlu aşamalardan geçip yükseköğretime başlamış öğrencilerin beklentileri de büyük olmaktadır (Zeytinoglu, 2012, 104). Söz konusu yükseköğretim kurumlarından biri olan Meslek yüksekokulları (MYO), gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye’deki Yüksek Öğretimi içerisinde önemli bir yere sahip olup, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin ara insan gücü ihtiyacını karşılayan en önemli kaynaklardan biridir. Bu önem Türkiye’nin Avrupa Birliği ile ilgili olarak başlayan tam üyelik sürecin de bir kat daha artmıştır. Gençtürk, Demir, Çarıkcı, 2008, 210).

Türkiye’de her geçen gün artan ara eleman ihtiyacını ülkenin çeşitli bölgelerinde kurulan meslek yüksekokulları sağlamaktadır. Meslek yüksekokulları çeşitli alanlarda vermiş oldukları mesleki eğitimler ile işletmelerin ara eleman ihtiyacını karşılamayı hedeflemektedir. Bu alanlardan biri de muhasebedir.

Uygulamaları Programlarının amacı, ön lisans düzeyinde verilecek eğitimlerle, işletmelerin ihtiyacı olan ön muhasebe elemanlarının yetiştirilmesidir (Özdemir, 2010, 103).

Çalışmanın diğer bir konusunu oluşturan Kırgızistan-Türkiye Manas üniversitesi (KTMÜ); 1991 yılında bağımsızlığına kavuşan Türkî Cumhuriyetlerden olan Kırgızistan Cumhuriyetiyle Türkiye Cumhuriyeti arasında, kardeşliğin ebedileşmesinin sembolü olarak, 1995 yılında yapılan bir protokol sonucu kurulmuştur (KTMÜ El Kitabı, 2011,13).

Orta Asya’nın en gelişmiş kampüs üniversitesi olarak Türk dünyası ve akraba topluluklar öncelikli olmak üzere, bölgedeki diğer ülkelerden de öğrenci kabul etmekte olan KTMÜ fakülte, yüksekokul ve enstitüleri bünyesinde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim-öğretim yapmaktadır.

Yöresel kalkınmada küçük ve orta boy işletmelerin oluşmasına, iş imkânlarının artmasına ve büyümeye sebep olan vasıflı, kalifiyeli, uygulayıcı ara meslek insan gücü Kırgızistan ve Orta Asya coğrafyasında yetersiz gözükmektedir. Bu coğrafyada ilk olan KTMÜ Meslek Yüksekokulu, bu misyonu üstlenmiştir (KTMÜ El Kitabı, 2011,35).

Çalışma, Orta Asya coğrafyasında ilk olan meslek yüksekokulu muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünde eğitim alan muhasebe meslek adaylarının sosyal profillerini ve meslekten beklentilerini Türkiye’deki meslek adaylarıyla karşılaştırması açısından önem arz etmektedir.

1. MUHASEBE MESLEĞİ

TDK sözlüğüne göre meslek, “belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan kuralları belirlenmiş iş” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Güncel Türkçe Sözlük).

Muhasebe mesleği çok kapsamlı olduğundan kendi içinde kısımlara ayrılmıştır. Muhasebeci kavramı genel olarak, yeminli mali müşavir, vergi uzmanı, danışman, mali işler elemanı, muhasebe eğitmeni gibi meslek dallarını kapsamaktadır (Güredin, 2008,35).

Muhasebe mesleği, Türkiye’de yıllardır var olan bir meslek olmasına,1989 yılında yasal bir statüye kavuşmuştur. 3568 sayılı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’na dayanılarak yapılabilecek tanıma göre, meslek mensubu; işyerini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde işletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istedikleri şekilde incelemeye ve ilgililerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak üzere gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmeler”.

-Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince, tek düzen muhasebe veya mevzuatı icabı muhasebe plan paralelinde defterlerini tutan, bilanço, gelir tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenleyen ve benzeri işleri yapan,

-Muhasebe sistemlerini kuran, geliştiren, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenleyen veya bu konularda müşavirlik eden kişi,

-Yukarıda gösterilen konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapan, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş veren, rapor ve benzerini düzenleyen, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri bir işyerine bağlı ve bağlı olmaksızın yerine getiren, kimse olup meslek mensubu bu görevleri yerine getirebilmek kabiliyeti

ile konusunda uzmandır.

Muhasebe mesleği için gerekli eğitim orta öğretim kurumlarının muhasebe ve finansman bölümlerinden başlayarak üniversite eğitimine kadar devam edebilir. Tabii ki tek bir eğitim sistemi söz konusu değildir. Öğrenciler ortaöğretim kurumlarından sonra, muhasebe bölümü ile ilgili meslek yüksekokullarına ve yükseköğretim kurumlarına devam edebilirler. Bunun yanı sıra muhasebe eğitimi almadan ortaöğretime bitirmiş bir kişi, ilgili üniversite bölümlerini okuyarak muhasebe mesleğini tercih edebilmektedir.

Çalışmada Türkiye ve Kırgızistan'da bulunan meslek yüksekokullarının Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin sosyal profilleri ve mesleki beklentileri esas alınarak analiz gerçekleştirilmiştir. Amaç iki ülke arasındaki ortak ve farklı sosyal profilleri ve mesleki beklentileri ortaya koyarak karşılaştırmalı olarak meslek adaylarını değerlendirmektir.

3. YÖNTEM

3.1. Evren ve Örnekleme

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü öğrencilerinin evren alınmasının nedeni, muhasebecilik mesleğini seçen adayların ağırlıklı olarak bu programdan mezun olmasıdır. Yapılan çalışmada Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ve Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesine bağlı meslek yüksek okullarında Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümü öğrencilerinin; sosyo-demografik özelliklerinin, sosyal- kültürel ve mesleki beklentileri ile ilgili profil ve görüşlerinin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Araştırma 2015-2016 öğretim yılı bahar dönemi sonunda 1. ve 2. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde okuyan öğrencilerin sosyal profillerini ve mesleki beklentilerini değerlendirmek amacı ile Türkiye ve Kırgızistan'daki öğrencilere ölçek uygulanmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Anket toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Soruların %50 si sosyal profil tespiti diğer kısmı ise muhasebecilik mesleği ve beklentileri ortaya koymak amacıyla literatür taraması yapıldıktan sonra geliştirilmiştir. Ankette adaylarından bazı sorularda sadece tek seçenek işaretlemeleri istenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bulguları, sosyal profil değerlendirmesi, mesleki beklentiler, bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi ve Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ile Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesi karşılaştırmaları olmak üzere dört alt başlık altında aşağıda verilmiştir.

4.1. Sosyal Profil Değerlendirme Anketinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde, muhasebe meslek mensubu adayların sosyal profilleri ile ilgili bulguların her bir durumun frekansı ve yüzde değerleri ile birlikte tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Boyut	Frekans	Yüzde %
Ülke	Türkiye	343	91,2
	Kırgızistan	33	8,8
Cinsiyet	Erkek	125	33,2
	Kız	251	66,8
Yaş	18-25	323*	85,9
	22-25	48*	12,8
	25 ve üzeri	4*	1,1
Sınıf	1.Sınıf	165*	49,7
	2.Sınıf	165*	49,7
	3.Sınıf	2*	,6
Kardeş Sayısı	1-2 Kardeş	212*	57,9
	3-4 Kardeş	118*	32,2
	5 ve fazla	36*	9,8
İkamet Yeri	Aile Yanı	75	20,1
	Öğrenci Evi	110	29,5
	Öğrenci Yurdu	188*	50,4
Medeni Durum	Evli	8*	2,1
	Bekâr	366*	97,9

(* Soruların cevabını öğrenci boş bıraktığı için her bir gruplandırma içinde öğrenci sayıları toplamı 376'nın altındadır.)

Uygulanan ölçek oranı göz önüne alındığında; ölçeğin %91,2'sinin Türkiye'deki öğrencilere ve %8,8'inin Kırgızistan'daki öğrencilere uygulandığı görülmektedir. Ankete katılan öğrenciler %33,2'sinin erkek, %66,8'inin ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bölüm öğrencilerinin çoğunluğunun kız öğrencilerden meydana geldiği, yaş dağılımının genellikle 18-25 arasında yoğunlaştığını ve 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin sınıf seviyeleri arasında eşit sayıda bir öğrenim aldıklarını görmek mümkündür. Öğrencilerin sadece %0,06'sı normal öğretim süresi içerisinde eğitimlerini tamamlayamamışlardır.

Aile durumlarına bakıldığında yarıdan biraz fazlasının 1 veya 2 kardeş sayısından oluşan küçük aile yapısından büyüdükleri anlaşılmaktadır. %97,8

oranındaki bekâr öğrenci, öğrenim süresi boyunca öğrenci yurtlarında kalmayı tercih ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Yöntemleri

Boş Zaman Değerlendirme Şekli	Cevaplar		Gözlemlerin Yüzdesi %
	N	Yüzde %	
Müzik Dinlemek	153	29,9%	41,7%
Kitap okumak	89	17,4%	24,3%
Kafe/kantinde oturmak	40	7,8%	10,9%
Gezmek	127	24,9%	34,6%
Diğer	102	20,0%	27,8%
Toplam	511	100,0%	139,2%

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal profillerini incelemek amacı ile boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin dağılımlar Tablo 2'deki şekilde incelenmiştir. Elde edilen bu sonuçlara göre öğrencilerin 511 cevap şikkını işaretledikleri görülmüştür. İşaretlenen şıklar incelendiğinde öğrencilerin en çok boş zamanlarında müzik dinlediği ve gezdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Ekonomik Durumları

Değişken	Boyut	Frekans	Yüzde %
Ailenin Ortalama Geliri	0-1000 TL	156	41,5
	1001-2000 TL	158	42,0
	2001 TL'den fazla	62	16,5
Burs/Kredi	Evet	193	51,6
	Hayır	181	48,4
Aylık Masraf	100-249 TL	76	20,8
	250-499 TL	142	38,9
	500-749 TL	92	25,2
	750 TL ve üzeri	55	15,1

Tablo 3 incelendiğinde ailelerin toplam % 83,5'i aylık ortalama geliri 2000 TL altında olması sebebiyle öğrencilerin çoğunluğunun aylık 250-499 aylık öğrenim giderleri için burs veya kredi kullanmak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin Yaşam Bölgeleri

Değişken	Boyut	Frekans	%
Türkiye İçin:	Marmara	234	64,8
	Ege	65	18,0
	Akdeniz	17	4,7
	İç Anadolu	17	4,7
	Karadeniz	9	2,5

	Güney Doğu Anadolu	16	4,4
	Doğu Anadolu	9	,8
En Fazla Yaşanan Yerleşim Birimi	B. şehir	130	34,8
	İl	74	19,8
	İlçe	106	28,3
	Kasaba	9	2,4
	Köy	55	14,7
	Kırgızistan İçin:		
En Fazla Yaşanan Bölge	Talas	5	15,5
	Çuy	11	33,3
	Isık Köl	4	12,12
	Narın	3	9,09
	Oş	1	3,03
	Batken	0	
	Calal-Abad	9	27,27
	B.şehir	16	48,48
	İl	13	39,39
	İlçe	3	9,09
Kasaba	1	3,03	
Köy	0		

Araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla yaşadıkları bölgelere ilişkin Tablo 4'de belirtilen dağılıma göre Türkiye'deki öğrencilerin çoğunluğunun Marmara Bölgesinde büyükşehirlerde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Kırgızistan'da ise öğrencilerin üniversitenin bulunduğu ve ülkenin en gelişmiş bölgelerinden olan Çuy bölgesinden ve büyükşehirlerden geldikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Eğitim ve Çalışma Durumları

Değişken	Boyut	Frekans	%
Mezun Olunan Okul	Genel Lise	161	43,3
	Mesleki Lise	211	56,7
Üniversiteye Giriş Şekli	Sınavsız Geçiş	161	42,8
	Sınav Puanı ile Yerleşim	199	57,2
Okunan Bölüm Uygunluğu	Uygun	247	66,8
	Uygun Değil	64	17,3
	Fikrim Yok	59	15,9
Çalışma Durumu	Çalışmıyorum	247	66,8

	Muhasebe Alanında Çalışıyorum	64	17,3
	Muhasebe Dışı Bir Alanda Çalışıyorum	59	15,9
Okul Tercih Nedeni	Çalıştığım İş Yerindeki Özlük Durumu İyileşsin Diye	26	7,0
	Meslek Sahibi Olabilmek İçin	209	56,6
	Herhangi bir yüksekokul okumak için	31	8,4
	Daha rahat iş bulabilmek için	37	10,0
	Askere gitmemek için	6	1,6
	Diğer nedenler	60	16,3

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümüne %56,7 oranında meslek lisesi mezunu öğrencilerinin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi puanı ile yerleştiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %66,8'i muhasebe bölümünün kendilerine uygun olduğunu ancak henüz sektörde çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Okulu tercih nedeni olarak birinci sırada meslek sahibi olabilmek gelmektedir.

4.2. Mesleki Beklentiler Anketinden Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, muhasebe meslek mensubu adayların mesleki beklentileri ve kaygıları ile ilgili bulguların her bir durumun frekansı ve yüzde değerleri ile birlikte tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 6: Öğrencilerin Mesleki Beklentileri

Değişken	Boyut	Frekans	%
Öğretim Süresi	Yetersiz	261	66,8
Yeterli mi?	Yeterli	72	17,3
	Fikrim Yok	25	15,9
İş Bulacağına İnanma	İnanıyorum	210	57,9
	İnanmıyorum	57	15,7
	Kısmen İnanıyorum	96	26,4
Ailede Sektörde Çalışan	Evet	191	51,8
	Hayır	178	48,2
Bölümün İş Avantajı Sağlaması	Evet	289	79,2
	Hayır	76	20,8
Tercih Etme Şansınız Olsa Başka	Evet	118	32,0
Bölüm Seçer misiniz	Hayır	245	66,4
	Fikrim Yok	6	1,6

Mesleğin Erkek/Kadın	Bayan Mesleği	10	2,7
	Erkek Mesleği	2	,5
	Fikrim Yok	364	96,8
Programınız Beceri Kazandırmada Yeterli mi?	Evet	193	52,3
	Hayır	176	47,7

Ankete katılan öğrencilerin 2 yıllık mesleki yüksekokulu eğitiminin yeterli olduğunu, mezun olduktan sonra iş bulabilecekleri konusunda %57,9 oranında inandıkları ve aile bireylerinden yarıdan fazlası muhasebe sektöründe çalıştıkları anlaşılmaktadır. Eğitim almayı tercih ettikleri bölümden memnuniyet oranı %66,4 olup muhasebe mesleğinin erkek ya da kadın mesleği olduğu konusunda herhangi bir fikirlerinin olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin görüşlerine göre, meslek yüksekokullarındaki programın muhasebe alanında beceri kazandırmada %52,3 oranında yeterli olduğu söylenmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Planları

Mezuniyet Sonrası Planlar	Cevaplar		Gözlemlerin Yüzdesi
	N	%	
Dikey Geçiş	165	44,6%	49,5%
ÖSS'ye girmek	45	12,2%	13,5%
Kararsızım	34	9,2%	10,2%
Diğer	29	7,8%	8,7%
Devlet Memuru Olmak	35	9,5%	10,5%
Özel Sektörde Çalışmak	62	16,8%	18,6%
Kendi İşini Kurmak	57	15,6%	
Toplam	370	100,0%	111,1%

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki beklentilerini değerlendirmek amacı ile mezuniyet sonrası düşüncelerine ilişkin sorular sorulmuş ve bu sorulara en çok verilen cevaplara ilişkin elde edilen frekans dağılımları Tablo 7'de gösterilmiştir. Bu bilgilere göre en çok işaretlenen cevap seçeneği dikey geçiş olarak görülmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Özgüven Durumları

	Katılmıyorum		Katılıyorum	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
İş bulamayacağımı düşünüyormusun?	196	52,8	175	47,2
İş özgüvenim eksik	304	81,1	71	18,9
Muhasebe alanında piyasa şartları çok zor	216	58,7	152	41,3
Mesleğimde akademik kariyer yapmak istiyorum	121	32,9	247	67,1
Kişisel özelliklerim muhasebe mesleğine yakın	159	42,9	212	57,1

Anket cevaplarına göre öğrencilerin mesleki

beklentilerine ilişkin sorulan sorulara verdikleri cevapların dağılımı Tablo 8’de verilmiştir. Bu sonuçlara göre “İş Bulmayacağımı Düşünüyormusun?” sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun katılmadığı yani öğrencilerin iş kaygısı olmadığı anlaşılırken, “İş özgüvenim eksik” sorusuna öğrencilerin yine çoğunluğunun (%81,1) katılmadığı, “Muhasebe alanında piyasa şartları çok zor” sorusuna yine öğrencilerin çoğunluğunun (%58,7) katılmadığı, “Mesleğimde akademik kariyer yapmak istiyorum” sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%67,1) katıldığı yani mesleğinde kariyer yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Kişisel özelliklerim Muhasebe Mesleğine yakın” sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%57,1) katıldığı yani öğrencilerin kendi kişisel özelliklerinin mesleklerine yakın olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

4.3. Araştırmada Kullanılan Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin cevaplandırmış olduğu anket sorularında bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya konulması amacı ile kategorik değişkenlerin incelenmesinde kullanılan ki kare testi uygulanmıştır.

Tablo 9: Öğrencilerin Bağımsız Değişkenler İle İş Bulma İlişkinin Ki-Kare Analizi İle İncelenmesi

Cinsiyet/İş bulma	Değer	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,530 ^a	2	,038
Likelihood Ratio	6,240	2	,044
Linear-by-Linear Association	,190	1	,663
Öğrencilerin okudukları sınıf /İş bulma			
Pearson Chi-Square	3,586 ^a	4	,465
Likelihood Ratio	4,009	4	,405
Linear-by-Linear Association	,269	1	,604
Öğrencilerin okudukları bölümün kendilerine uygunluğu/İş bulma			
Pearson Chi-Square	32,205 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	28,503	4	,000
Linear-by-Linear Association	4,297	1	,038

Hipotezler;

H₀: Bağımsız değişkenler arasında ilişki yoktur.

H₁: Bağımsız değişkenler arasında ilişki vardır.

Tablo 9’da belirtilen cinsiyet ve iş bulma analiz sonucuna göre p-değeri $0,038 < \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H₀ hipotezi reddedilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin cinsiyetleri ile iş bulacağına inançları arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin erkek yada kız olması iş bulacağı üzerindeki inançları

üzerinde farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümün kendine uygunluğu ile iş bulacağına inançları arasında ilişki analiz sonucuna göre p-değeri $0,000 < \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H₀ hipotezi reddedilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin okudukları bölümün kendine uygunluğu ile iş bulacağına inançları arasında anlamlı ilişki olduğu ifade edilmektedir. Yani, okudukları bölümü kendine uygun bulan öğrenciler ile okudukları bölümü kendine uygun görmeyen öğrencilerini iş bulma inançlarının farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Son olarak ise öğrencilerin okudukları bölümün kendine uygunluğu ile iş bulacağına inançları arasında ilişki olup olmadığı analiz sonucuna göre p-değeri $0,000 < \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H₀ hipotezi reddedilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin okudukları bölümün kendine uygunluğu ile iş bulacağına inançları arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Kısacası okudukları bölümü kendine uygun bulan öğrenciler ile okudukları bölümü kendine uygun görmeyen öğrencilerini iş bulma inançlarının farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Farklı Bağımsız Değişkenlerin Ki Kare Analizi Sonuçları

Öğrencinin üniversite giriş şekli/Kişisel özelliklerinin muhasebe bölümü uygunluğu ilişkisi	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,824 ^a	1	,028		
Continuity Correction ^b	4,364	1	,037		
Likelihood Ratio	4,847	1	,028		
Fisher's Exact Test				,032	,018
Linear-by-Linear Association	4,811	1	,028		
Cinsiyet/İş Özgüven Eksikliği ilişkisi					
Pearson Chi-Square	1,051 ^a	1	,305		
Continuity Correction ^b	,784	1	,376		
Likelihood Ratio	1,075	1	,300		
Fisher's Exact Test				,331	,189
Linear-by-Linear Association	1,048	1	,306		

Hipotezler;

H₀: Bağımsız değişkenler arasında ilişki yoktur.

H₁: Bağımsız değişkenler arasında ilişki vardır.

Anket sonuçlarına göre öğrencilerin üniversiteye giriş şekli ile kişisel özelliklerinin meslek için uygunluğuna inançları arasında ilişki olup olmadığı Tablo 10’da belirtilen analiz sonucuna göre

p-değeri $0,032 < \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H_0 hipotezi reddedilmiştir. Üniversiteye giriş şekli farklı olan öğrencilerin kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluğu ile ilgili görüşlerinin bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile iş öz güveni eksikliği arasında ilişki olup olmadığı analiz sonucuna göre p-değeri $0,331 > \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H_0 hipotezi red edilememiştir. Kısacası öğrencilerin cinsiyetleri ile iş özgüveni eksiklikleri ile ilgili görüşlerinin bağımsız olduğu net görülmektedir.

4.4. Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesi ile Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Öğrencilerinin Karşılaştırılması

Tablo 11: Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesi İle Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Öğrencilerinin Çalışma Ve İş Bulma Beklentileri Kriterlerinin Ki Kare Analizi Sonuçları

Çalışma durumları Arasındaki İlişki	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,600 ^a	2	,273
Likelihood Ratio	4,730	2	,094
N of Valid Cases	369		
Öğrencilerin İş Bulacakları İnançları Arasındaki İlişki	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,102 ^a	2	,004
Likelihood Ratio	12,919	2	,002
N of Valid Cases	363		

Hipotezler;

H_0 : Öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile çalışma durumları arasında ilişki yoktur / öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına olan inançları arasında ilişki yoktur.

H_1 : Öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile çalışma durumları arasında ilişki vardır / öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına olan inançları arasında ilişki vardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile çalışma durumları arasında ilişki olup olmadığı Tablo 11'deki gibi ki kare analizi ile incelenmiştir. Bu analiz sonucuna göre p-değeri $0,273 > \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H_0 hipotezi red edilememiştir. Bu nedenle öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile çalışma durumları arasında %95 güven düzeyinde anlamlı ilişki olmadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile çalışma durumları arasında görüşlerinin bağımsız olduğu anlaşılmaktadır.

Aynı zamanda öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına inançları

arasında ilişki olup olmadığı analiz sonucuna göre p-değeri $0,004 < \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H_0 hipotezi reddedilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına inançları arasında %95 güven düzeyinde anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına görüşlerinin bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İle Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesi Öğrencilerinin İş Özgüveni, Mesleki Uygunluk Ve Mesleki Beklenti Kriterlerinin Ki Kare Analizi Sonuçları

İş Özgüveni Eksikliği İlişkisi	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,926 ^a	1	,165		
Continuity Correction ^b	1,327	1	,249		
Likelihood Ratio	1,754	1	,185		
Fisher's Exact Test				,163	,126
N of Valid Cases	375				
Kişisel Özellikler/Mesleki Uygunluk İlişkisi	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	9,006 ^a	1	,003		
Continuity Correction ^b	7,934	1	,005		
Likelihood Ratio	9,891	1	,002		
Fisher's Exact Test				,003	,002
N of Valid Cases	371				
İş Bulacakları İnançları Arasındaki İlişki	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)		
Pearson Chi-Square	11,102 ^a	2	,004		
Likelihood Ratio	12,919	2	,002		
N of Valid Cases	363				

Hipotezler;

H_0 : Öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş özgüveni eksiklikleri arasında ilişki yoktur.

H_1 : Öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş özgüveni eksiklikleri arasında ilişki vardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş özgüveninin eksik olduğunu düşünmeleri arasında ilişki olup olmadığı tablo 12'deki gibi ki kare analizi ile incelenmiştir. Bu analiz sonucuna göre p-değeri $0,163 > \alpha = 0,05$ olduğundan dolayı H_0 hipotezi red edilememiştir. Bu nedenle öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş özgüveni eksikliği düşünceleri arasında %95 güven düzeyinde anlamlı ilişki olmadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile

iş özgüveni eksikliği ile ilgili görüşlerinin bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır.

5. SONUÇ

Çalışmada iki ülke toplamında 125 erkek ve 251 kız öğrenci katılmıştır. Ankete katılan Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ile Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin sosyal profillerinin birçok alanda ortak özelliklere sahip oldukları tespit edilmiştir. Yaş grupları dağılımı 18-25 yaşlarında yoğunlaştığı, ikamet yerlerinin genelde il ve ilçe olduğu görülmektedir. Mezun oldukları okul dağılımı, genel itibarıyla meslek lisesi mezunu oldukları ve Türkiye Manas Üniversitesi MYO'na girişte sınavsız sistem olmadığı için Öğrenci Yerleştirme Merkezinin yapmış olduğu merkezi sınav puanı ile yerleştikleri (%57,2) anlaşılmaktadır. KTMÜ MYO öğrencilerinin Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünün kendilerine uygun bir çalışma alanı olduğunu (%66,8) ve meslek sahibi olmak için bu bölümü seçtikleri (%56,6) görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin toplam %86,5'lik aylık ortalama geliri 2.000 TL'nin altında olması öğrencilerin burs veya kredi tercih etmek zorunda oldukları anlaşılmaktadır.

Mesleki beklentilerinin tespitinde öğrencilerin 2 yıllık öğretim süresini yetersiz gördükleri (%66,8), iş bulacaklarına inanma oranı %57,9 ve okudukları bölümün iş avantajının %79,2 olduğu ortaya konulmuştur. Mesleğin erkek ya da kadın mesleği olma konusunda öğrencilerin %96,8'nin hiçbir fikri olmaması tarafsız ve cinsiyet ayrımı yapmadıklarının iyi bir göstergesidir. Mezuniyet sonrasında *Dikey Geçiş Sınavını* planlayan öğrenci oranı %49,5 olup, öğrencilerin sadece %18,6'sı özel sektörde iş bulacakları inancındadırlar.

İki ülke öğrencilerin özgüven durumlarının tespitine bakıldığında iş bulabilecekleri düşünce oranı yarı yarıya yakın ve öz güvenlerinin %81,1 oranında eksik olduğu görülmektedir. Muhasebe alanında piyasa şartlarının çok zor olması inancı %58,7, akademik kariyer yapma istekleri %67,1 ve özel kişisel özelliklerinin muhasebe mesleği ile uyumlu olma düşüncesi ise %57,1 oranındadır.

Ankete katılan öğrencilerin vermiş oldukları cevapların bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere Ki-Kare analizi ile değerlendirildiğinde; öğrencilerin cinsiyetleri ile iş bulacağına inançları arasında anlamlı ilişki olduğu yani öğrencilerin erkek ya da kız olması iş bulacağı üzerinde inançları üzerinde farklılık gösterdikleri anlaşılmaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin okudukları bölümün kendine uygunluğu

ile iş bulacağına inançları arasında anlamlı ilişki olduğu ve okudukları bölümü kendine uygun bulan öğrenciler ile okudukları bölümü kendine uygun görmeyen öğrencilerini iş bulma inançlarının farklı olduğu anlaşılmaktadır. Analizde okudukları bölümü kendine uygun bulan öğrenciler ile okudukları bölümü kendine uygun görmeyen öğrencilerini iş bulma inançlarının farklı olduğu anlaşılmaktadır. Ki-Kare testi ile üniversiteye giriş şekli farklı olan öğrencilerin kişisel özelliklerinin mesleğe uygunluğu ile ilgili görüşlerinin bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır. Kısacası öğrencilerin cinsiyetleri ile iş özgüveni eksiklikleri ile ilgili görüşlerinin bağımsız olduğu açıkça ortaya konulmaktadır.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ile Kırgızistan Türkiye-Manas Üniversitesi öğrencilerinin anket cevapları Ki-Kare analizinde; çalışma ve iş bulma beklentilerinin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına inançları arasında %95 güven düzeyinde anlamlı ilişki olduğu diğer bir ifade ile öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş bulacaklarına arasında görüşlerinin bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin hangi ülkede araştırmaya katıldıkları ile iş özgüveni eksikliği ile görüşlerinin bağımsız olmadığı görülmektedir.

Yapılan analizler literatüre katkı sonucunda, yükseköğretim kurumlarından olan meslek yüksek okullarının kalitesini artırılabilmenin temel şartlarından biri de buralarda eğitim alan öğrencilerin istek ve beklentilerini karşılayabilmektir. Bu yüzden öğrencilerin beklentilerini karşılayacak ve motivasyonlarını artıracak yasal ve akademik düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunlardan biri, özellikle Türkiye'deki MYO'larda öğrenim gören muhasebe meslek adayları için 2008 yılında 3568 sayılı kanunda yapılan değişiklikle "Serbest Muhasebecilik" yapma hakkı ellerinden alınmıştır. MYO öğrencilerini daha motive ve istekli yapabilmek için yasa koyucuların bu değişikliği tekrar gözden geçirmeleri veya alternatif bir düzenleme yapması gerekliliği ortadadır.

KAYNAKÇA

Gençtürk, M., Demir, Y. ve Çarıkcı, O. (2008), "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe Finans Eğitimine Bakış Açılı ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulaması". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (1): 209-228.

Güredin, E. (2008), Denetim ve Güvence

Hizmetleri – SMMM ve YMM'lere Yönelik İlkeler ve Teknikler -, Arıkan Yayınları, İstanbul.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi El Kitabı (2011)

Özdemir, S. (2010), Ön Lisans Muhasebe Öğrencilerinin Kariyer Planlanmasını Etkileyen Unsurlar: Ege Bölgesinde Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 12 (2): 103-121.

TDK.TDK:http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.534303ea3823b8.87626403 Erişim Tarihi: 07.10.2016.

Zeytinoğlu, E. (2012), Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonu Ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 53,103-115.

13 Haziran 1989 Tarihli 3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu